

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та історія соціальних комунікацій

для студентів

спеціальності	231 Соціальна робота
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	231.00.04 Соціальна адвокція

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Пр. № 2663/21

(підпис) (прізвище, ініціали)
« 20 21 р.

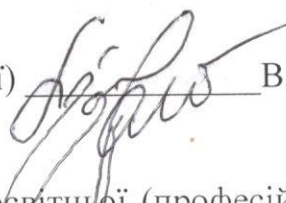
Київ – 2020

Розробник: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики і нових медіа

Викладач: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

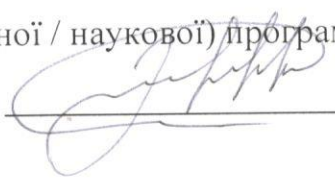
Протокол від «9» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В.О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 213.00.04 Соціальна адвокція

____ . ____ 20 ____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (С.В. Сапіга)

Робочу програму перевірено

____ . ____ 20 ____ р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ____/20 ____ н.р. (____), “____” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____/20 ____ н.р. (____), “____” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____/20 ____ н.р. (____), “____” ____ 20 ____ р., протокол № ____
на 20 ____/20 ____ н.р. (____), “____” ____ 20 ____ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Теорія та історія соціальних комунікацій		
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов’язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі	120	
аудиторні	42	
модульний контроль	8	
семестровий контроль	30	
самостійна робота	40	
форма семестрового контролю	Іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Представлений курс присвячений вивченню теоретичних засад комунікаційних процесів у соціумі, історії їх становлення та розвитку від прадавніх часів до сьогодення, генези соціокомунікативних знань у світовій філософській та науковій думці.

Під час опанування дисципліни студентам пропонується критично поглянути на соціальні комунікації як засіб формування громадської думки, їх функціонування в площині політики та бізнесу, в умовах тоталітаризму та демократії. Значну частину уваги приділено аналізу нових медіа в системі соціальних комунікацій, вплив останніх на трансформацію суспільств тощо. Ця програма передбачає прискіпливе вивчення процесів масової комунікації на вітчизняному просторі, дослідження актуальних проблем та перспектив розвитку галузі в Україні.

Отож, метою навчального курсу «Теорія та історія соціальних комунікацій» є формування у студента системи знань про розвиток комунікаційних процесів у просторі та часі.

Завданнями курсу є:

- усвідомлення студентами органічного зв'язку соціальних комунікацій з журналістським фахом;
- напрацювання знань та вмінь необхідних для налагодження комунікацій під час подальшої професійної діяльності;
- вивчення основних віх історії розвитку соціальних комунікацій у світі та Україні зокрема;
- з'ясування ролі соціальних комунікацій у повсякденному житті суспільства та формуванні громадської думки;
- вивчення специфіки функціонування соціальних комунікацій у різних умовах (культурних, технологічних, політичних і т.д.);
- вивчення розмаїття засобів, форм та технологій соціальної комунікації;

- вироблення навичок критичного осмислення комунікаційних процесів у соціумі, відповідного реагування на них.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення курсу «Теорія та історія соціальних комунікацій» студент знатиме:

- Що таке інформація, масова комунікація та соціальна комунікація.
- Які є соціально-комунікаційні інститути суспільства.
- Які трактують соціальні комунікації основні наукові теорії та філософські парадигми.
- Що пов'язує соціальні комунікації та журналістику.
- Які є основні комунікаційні моделі (спільне і відмінне між ними).
- Засоби, форми та технології масової комунікації.
- Види та особливості функціонування нових медіа.
- Особливості функціонування соціальних комунікацій у різних середовищах.
- Значення соціальних комунікацій у процесах формування громадської думки.
- Значення соціальних комунікацій у суспільних процесах.

Студент умітиме:

- Робити зіставний аналіз теорій масової комунікації.
- Розрізняти складові комунікаційного процесу.
- Аналізувати і застосовувати на практиці комунікаційні моделі.
- Виявляти, використовувати чи протидіяти комунікаційним технологіям і впливам.
- Аргументовано викладати і захищати власну точку зору щодо різних аспектів соціальних комунікацій.

- Вирізняти проблеми у сфері соціальної комунікації, шукати і пропонувати шляхи їх розв'язання.
- Вміти обробляти масову інформацію та реалізовувати її в комунікативних процесах медійної й іншої творчої та професійної сфери.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетенції**:

фахові:

- журналістські;

загальні:

- аналітичні;
- комунікативні;
- психологічні;
- самоосвітні.

Вивчення курсу формує у студентів такі компетентності: **спеціальні** (фахові, предметні) компетентності (СК) (2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів; 7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці; 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль І.							
Тема 1. Інформація, її властивості	9	2	2				5
Тема 2. Масова інформація, її поширення через мас-медіа	13	2	6				5
Тема 3. Комунікація. Міжособистісна комунікація	9	2	2				5
Модульний контроль	2					2	
Разом	33	6	10			2	15
Змістовий модуль ІІ.							
Тема 4. Маса як реципієнти масовокомунікаційної діяльності	9	2	2				5
Тема 5. Масова комунікація	7	2					5
Модульний контроль	2					2	
Разом	18	4	2			2	10

Змістовий модуль III.							
Тема 6. Масовокомунікаційний процес	9	2	2				5
Тема 7. Функції масової комунікації	7	2					5
Модульний контроль	2					2	
Разом	18	4	2			2	10
Змістовий модуль IV.							
Тема 8. Із історії зародження і розвитку журналістики	19	6	8				5
Модульний контроль	2					2	
Разом	21	6	8				5
Семестровий контроль	30						
Усього	120	20	22			8	40

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Лекція 1. Інформація, її властивості – 2 год.

Поняття «інформація». Атрибутивна і функціональна теорія інформації. Інформація в різних науках. Інформація й масова комунікація. Зберігання інформації. Проблема її вибору. Обмін інформацією, її функціонування. Українське законодавство про поняття «інформація». Недосконалість визначень. Інфосфера. Ноосфера.

Аспекти і параметри інформації.

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Семінарське заняття № 1. Властивості, вимірювання та оцінювання інформації

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Лекція 2. Масова інформація, її поширення через мас-медіа – 2 год.

Якісні параметри інформації, їх суб'єктивність. Соціальна (масова) інформація. Інформація в журналістиці (мас-медіа). Принципи відбору інформації для перетворення її в масову. Методи і прийоми поширення масової інформації.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття № 2. Специфіка масово-інформаційної діяльності

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття № 3. Масова інформація в життєдіяльності суспільства

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття № 4. Процес продукування масової інформації

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Лекція 3. Комунікація. Міжособистісна комунікація – 2 год.

Поняття комунікації. Схеми й теорії комунікації. Складники й цілі комунікаційних актів. Функції комунікації. Міжособистісна комунікація. Форми і засоби міжособистісної комунікації. Знакові системи.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття № 5. Масова комунікація як явище

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Лекція 4. Маса як реципієнти масовокомунікаційної діяльності – 2 год.

Поняття мас у соціології й комунікативістиці. Сучасні інтерпретації мас. Поява мас і масової комунікації. Комуникатор, його вплив на маси. Лідери думок, їх роль і місце в масово-комунікаційній діяльності. Маса і політика. Стратегії ефективної подачі й ефективного сприйняття інформації.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття №6. Маса та комуніканти як чинники масової комунікації

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Лекція 5. Масова комунікація – 2 год.

Масова комунікація, її параметри. Масова інформація як швидкий спосіб передачі інформації для багатьох реципієнтів. Масова комунікація як культуроуспадкування. Комерційний характер масового комунікування. Полеміка навколо домінант масової комунікації.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Лекція 6. Масовокомунікаційний процес – 2 год.

Передумови для масовокомунікаційного процесу. Сутність, функції та діяльність комунікатора. Взаємодія комуніката і комуніканта. Повідомлення, його передача. Комуніканти, аудиторія. Зворотний зв'язок у минулому і зараз. Перешкоди (шуми) при масовому комунікуванні.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінарське заняття №7. Масовий вплив та його технології

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Лекція 7. Функції масової комунікації – 2 год.

Роль масової й публічної комунікації в життєдіяльності суспільства й окремих індивідів. Функція синхронізації життя суспільства у часі та просторі. Функція посередника між людиною і суспільством. Функція соціалізації індивідів. Функція гри (рекреативна). Функція кореляції (між реальністю та її відтворенням у медіа). Функція задоволення психічних і соціальних потреб людини (В. Шульц). Типологія функцій Г.Д. Ласвелла; Д. МакКвейла; Б. Катля й А. Каде; Н. Лумана та ін.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

Лекція 8-10. Із історії зародження і розвитку журналістики – 6 год.

Становлення і розвиток журналістики. Пражурналістські явища. Власне журналістика. Винайдення друкарського верстата (преса). Розвиток книгодрукування (друкарні по всій Європі, стрімке зростання кількості й накладів видань). Публічність, актуальність, універсальність (суцільний текст без заголовків на різні теми, за часом надходження), періодичність. Непереріодичні газети (zeitung). Ярмаркові хроніки. «Інгліш мерк'юрі» («Англійський вісник», 23.06.1588) – початок періодичної преси. Офіційні вісники. Професорські наукові статті. Журнали як додатки до газет. «Моральні тижневики» Р.Стіла й Дж.Аддісона. «Татлер». Журналістика думок. «Читацькі гуртки». Б-ба за свободу преси. Боротьба за свободу думки і слова громадянина (Франція), за свободу слова як гласу народу, громадської думки (Англія). Свобода слова в Німеччині на початку XIX ст. Скасування обмежень напередодні 1848 р., їх відновлення. Поступове перетворення газетних видань у рупори політичних партій та громадсько-політичних рухів у XIX ст. Чітке розмежування аудиторії і журналістів. Позапартійні газети з середини XIX ст. Рух до професійної журналістики. Поява великої кількості щоденних видань солідного обсягу. Становлення журналістської професії. Виникнення інформаційних агентств. Поява радіо. Телебачення. Поява інтернету.

Література основна: 1, 6, 8.

Література додаткова: 9, 11, 12.

Семінарське заняття №8. Типологічна еволюція зарубіжної періодики XX ст.

Література основна: 1, 6, 8.

Література додаткова: 9, 11, 12.

Семінарське заняття №9. Американська розслідувальна журналістика XX ст.

Література основна: 1, 6, 8.

Література додаткова: 9, 11, 12.

Семінарське заняття №10. Поява та розвиток радіо

Література основна: 1, 6, 8.

Література додаткова: 9, 11, 12.

Семінарське заняття №11. Телебачення та його значення для світової журналістики

Література основна: 1, 6, 8.

Література додаткова: 9, 11, 12.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

[illegible]

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота 1.

1. Знати визначення термінів: “комунікатор”, “комунікант”, “комунікація”, “спілкування”, “інтенція”, “інформаційна інтенція”, “комунікативна інтенція”, “масове наслідування”, “масовокомунікативне зараження”, “навіювання (сугестія)”, “масовокомунікативне навіювання”, “масовокомунікативна маніпуляція”, “рефлексія”, “масова рефлексія”, “масовокомунікативна регуляція”, “масова саморегуляція”, “комунікація”, “спілкування” – 2 год.

2. Законспектувати та опрацювати статтю В.Ф.Іванова “Визначення масової комунікації” // Актуальні проблеми масової комунікації. – Вип.9. – К., 2008. – С.39-50 – 2 год.

3. Законспектувати та опрацювати: Шендеровський К.С. Як написати успішне есе. – К.: Ін-т масової комунікації при КНУ імені Тараса Шевченка, 2007. – 34 с. – 2 год.

Самостійна робота 2.

1. Виписати та знати визначення термінів: “масовий”, “маса”, “дискурс”, “модель”, “структура”, “система”, “риторика”, “філософія”, “логіка” – 2 год.

2. Законспектувати та опрацювати: Ольшанский Д. В. Психология масс. – СПб: Питер, 2001. – 368 с – 2 год.

3. Написати есе на тему “Усі глобальні проблеми людства – це передусім проблеми комунікації”, або на будь-яку іншу цікаву тему, що стосується проблем комунікації – 2 год.

Самостійна робота 3.

1. Виписати та вивчити визначення термінів: “піар-технології”, “спічрайтерство”, “перформанс”, “психотерапія” – 2 год.

2. Завдання для роботи у групах – 4 год.:

І варіант: Уявіть, що ви – рекламист. Прорекламуйте нову газету “Молодь&здоров’я”.

II варіант: Уявіть, що ви – агітатор. Підготуйте звернення до молоді на 1-2 хв у рамках акції “Молодь – проти паління”.

III варіант: Уявіть, що ви – журналіст. Підготуйте замітку в газету на тему: “Паління: так чи ні”.

IV варіант: Уявіть, що ви – політик і презентуєте свою програму, одним із аспектів якої є положення: “За здоров’я нації”. Представте цей аспект.

V варіант: Уявіть, що ви – педагог. Тема уроку в 9 класі: “Вплив паління на організм молодого людини”. Приготуйте початок цього уроку (до 5 хвилин).

VI варіант: Уявіть, що ви – пропагандист. Пропагуєте здоровий спосіб життя, без паління. Приготуйте свою програму на 2-3 хв.

3. Законспектувати та опрацювати: Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием: Учеб. пособие. – К.: Орієнтир, 2003. – 500 с – 3 год.

4. Робота в групах – по 3-4 чол. Підготуйте повідомлення про Університет, в якому навчаєтесь. Тематика не повинна повторюватися. У повідомленні повинно бути 2-3 доцільні коментарі – 3 год.

Самостійна робота 4.

1. Підготуватися до прес-конференції. Аудиторія поділяється на дві категорії:

- а) гості прес-конференції на чолі з модератором;
- б) та журналісти, запрошені на прес-конференцію.

Серед гостей – Володимир Володимирович Різун, Валерій Феліксович Іванов, Дмитро Вадимович Ольшанський, Сергій Георгійович Кара-Мурза, Георгій Георгійович Почепцов, Матвій Юрійович Ганапольський – науковці, в колі інтересів яких масова комунікація.

Ролі гостей попередньо розподіляються серед учасників гри.

Інші учасники виконують роль журналістів конкретних засобів масової інформації.

Запитання журналістів повинні враховувати специфіку аудиторії ЗМІ та її інтереси.

На прес-конференції обговорюються питання сучасної масової комунікації, вплив на маси, роль комунікації в сучасному глобалізованому світі – 6 год.

2. Законспектувати і опрацювати: Різуна В.В. Лекція “Природа й структура комунікативного процесу” – 2 год.

3. Законспектувати і опрацювати: Жукова Я., Ширков Ю. Модели массовой коммуникации. Научный отчет. – М., Гостелерадио СССР, 1989 – 1 год.

4. Із рекомендованої літератури підібрати інформацію про одну з тих моделей МК, яка не була розглянута під час лекцій та не пропонувалася для обговорення на семінарському занятті (моделі намагатися не повторювати) – 1 год.

5. На основі розглянутих моделей масової комунікації розробити власну модель МК та підготуватися до її презентації – 2 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Самостійна робота 5.

Напишіть коротке повідомлення на тему: «Виникнення та функціонування «Радіо Франс Інтернасьональ» (RFI)» або «Транскордонне радіомовлення на межі XX-XXI ст.»

Самостійна робота 6.

1. Накресліть схему розвитку телебачення у світі. Свою позицію обґрунтуйте.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентіві отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;

- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна 1

Варіант 1

1. Комунікація – консенсуальна взаємодія самоорганізованих систем (У. Матурана).
2. Маси як продукт машинної техніки і «надорганізованого» бюрократичного суспільства (Карл Маннгейм).
3. Мас-медіа – цемент суспільства, який дає соціальні орієнтири.

Варіант 2

1. Мова як основна форма комунікування. Жести, зменшення їх ролі.
2. Вербальне спілкування як найуніверсальніший спосіб і найбільш досліджений різновид комунікації.
3. Теорія атомізму (мас, аудиторії).

Варіант 3

1. Адресант, адресат комунікації, повідомлення, код, контекст, контакт (Р. Якобсон).
2. Функції комунікації.
3. Теорія лідерів думок.

Варіант 4

1. Схеми комунікації Г.Д. Лассвелла.
2. Принципова гетерогенність мас.

3. Три закони схеми поширення ідей в акті комунікації: повторюваність, протиставлення, пристосування.

Модульна контрольна 2

Варіант 1

1. Консенсуальна взаємодія самоорганізованих систем (У. Матурана).
2. Теорія атомізму (мас, аудиторії).
3. Мас-медіа – цемент суспільства, який дає соціальні орієнтири.

Варіант 2

1. Невербальна комунікація, недоліки й переваги.
2. Маси як продукт машинної техніки і «надорганізованого» бюрократичного суспільства (Карл Маннгейм).
3. Три закони схеми поширення ідей в акті комунікації: повторюваність, протиставлення, пристосування.

Варіант 3

1. Зв'язок комунікації з пірамідою потреб А. Маслоу.
2. Теорія лідерів думок.
3. Мас-медіа як формування у людини стереотипного світогляду.

Варіант 4

1. Модель комунікативних функцій Р. Якобсона.
2. Мовлення як частина комунікативної культури й культури загалом.
3. Мас-медіа і розрив міжособистісних зв'язків.

Критерії оцінювання МКР:

1. Кожне з питань оцінюється у: 1 питання – 8 б., 2 питання – 8 б., 3 питання – 9 б., для цього вони мають відповідати наступним критеріям:
 - відповідність змісту;

- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

Модульна контрольна 3.

Дати відповіді на питання:

1. Пояснити, чим масова комунікація відрізняється від групової комунікації. Визначити, за яких умов групова комунікація стає масовою. Описати характерні ознаки масової комунікації (5 б.).

2. Визначити, без чого не може існувати масова комунікація. З'ясувати основні умови її функціонування та пояснити залежність між ними та комунікаційним процесом (10 б.).

3. Розкрити еволюцію функцій масової комунікації. Розкрити, як змінюються концепції свободи ЗМІ і соціальної відповідальності в епоху глобалізації і комерціалізації мас-медіа (10 б.).

Модульна контрольна 4.

Під час вивчення модуля студенти мають виконати модульну контрольну роботу № 4 обсягом до 10 сторінок друкованого тексту. Це сприятиме кращому засвоєнню лекційного матеріалу та додатковому ознайомленню з діяльністю мас-медіа різних періодів розвитку журналістики.

Студенти мають можливість обрати будь-яку із запропонованих нижче тем.

1. Інформаційний комплекс зарубіжної країни (на прикладі будь-якої країни).
2. Типологія зарубіжної газетної преси (на прикладі окремої країни).
3. Типологія зарубіжної журнальної преси (на прикладі окремої країни).
4. Інформаційні програми зарубіжного телебачення (на прикладі окремої країни).
5. Нові інформаційні технології та розвиток сучасних систем ЗМІ зарубіжних

країн.

6. Основні періодичні видання в окремій країні (назви, типологічна характеристика, тиражі, власники).

7. Діяльність міжнародних радіостанцій (наприкладі окремої радіостанції).
Практичний матеріал для аналізу студент обирає самостійно. Підставою для виконання контрольної роботи є вивчення навчальної й наукової літератури та журналістської практики зарубіжних мас-медіа.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів із курсу «Теорія та історія соціальних комунікацій» відбувається у формі тестування. 1 питання – 1 бал. 40 питань – 40 балів.

Критерії оцінювання завдань із теорії інформації й масових комунікацій:

- глибоке знання змісту праць науковців і рекомендації щодо їхнього використання у соціальнокомунікаційних дослідженнях;
- ґрунтовне знання термінологічного апарату теорії соціальних комунікацій і коректне його застосування;
- повнота і змістовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89

Добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Дати визначення поняттю «інформація».
2. Охарактеризувати атрибутивну і функціональну теорії інформації.
3. Проаналізувати тлумачення інформація в різних науках.
4. Різне розуміння інформації в біології (генетика, інстинкт тощо), гуманітаристиці й математиці (кількісні показники).
5. Як ви розумієте твердження: Інформація – комунікація і зв'язок, у процесі якого усувається невизначеність (Клод Шеннон)?
6. Як ви розумієте ланцюжок: Джерело інформації – канал зв'язку – приймач інформації (К. Шеннон)?
7. У чому полягає проблема інформаційного вибору?
8. Проаналізувати українське законодавство про поняття «інформація». Недосконалість визначень.
9. Проаналізувати залежність швидкості суспільних перетворень від інтенсивності інформаційних обмінів.
10. Охарактеризувати трибкоподібне збільшення інформації в інформаційному суспільстві. Інформаційний вибух.
11. Охарактеризувати аспекти і параметри інформації.
12. Назвати інформаційні ресурси (запаси), їх незнищенність, висока потенційна інтелектуальна вартість.
13. Назвати якісні параметри інформації, їх суб'єктивність.

14. Проаналізувати потребу в передачі інформації від покоління до покоління (культура).
15. Дати визначення поняттю «соціальна (масова) інформація».
16. Проаналізувати суб'єктивність соціальної інформації.
17. Назвати параметри соціальної інформації.
18. У чому полягає цінність інформації?
19. Проаналізувати реальність і нереальність інформації.
20. Охарактеризувати знакову і незнакову інформацію.
21. Охарактеризувати вербальну і невербальну інформацію.
22. Проаналізувати доступність мас до інформації.
23. Охарактеризувати інформаційні шуми.
24. Проаналізувати соціальне спотворення інформації.
25. Охарактеризувати організовану й неорганізовану (немасова) інформація.
26. Охарактеризувати вертикальну і горизонтальну передачу інформації.
27. Проаналізувати інформацію в журналістиці (мас-медіа).
28. Назвати інформаційні ефекти мас-медіа.
29. Охарактеризувати інформаційні запити.
30. Дати визначення поняттю «комунікація».
31. Пояснити інтерсуб'єктність, діяльний характер, навчання («мистецтву») комунікації.
32. Охарактеризувати комунікативні знаки чотирьох видів: словесні, кінетичні, музичні, графічні.
33. Проаналізувати значення мови як основної форми комунікування.
34. Проаналізувати схеми комунікації Г.Д. Лассвелла.
35. Проаналізувати схеми комунікації К. Шеннона і В. Вівера.
36. Охарактеризувати абсолютизацію каналу передачі в теорії Г.М. МакЛюена.
37. Проаналізувати інтертекстуальність як «цитатну мозаїку», прямі й опосередковані посилання на чужі тексти (Ю. Крістева).

38. Проаналізувати консенсуальну взаємодію самоорганізованих систем (У. Матурана).
39. Назвати складники комунікаційних актів.
40. Проаналізувати цілі комунікації та потреби людини.
41. Проаналізувати зв'язок комунікації з пірамідою потреб А. Маслоу.
42. Назвати функції комунікації.
43. Проаналізувати модель комунікативних функцій Р. Якобсона.
44. Дати визначення поняттям «мовний вплив» і «мовна взаємодія».
45. Проаналізувати міжособистісну комунікацію.
46. Проаналізувати недоліки й переваги невербальної комунікації.
47. Пояснити значення вербального спілкування як найуніверсальнішого способу і найбільш дослідженого різновиду комунікації.
48. Пояснити значення мовлення як частини комунікативної культури й культури загалом.
49. Назвати мовно-культурні системи.
50. Пояснити значення мас як натовпу, публіки, гетерогенної системи, аудиторії мас-медіа.
51. Пояснити значення маси як продукту машинної техніки і «надорганізованого» бюрократичного суспільства (Карл Маннгейм).
52. Проаналізувати теорію атомізму (мас, аудиторії).
53. Проаналізувати теорію лідерів думок.
54. Охарактеризувати принципову гетерогенність мас.
55. Назвати три закони схеми поширення ідей в акті комунікації: повторюваність, протиставлення, пристосування.
56. Проаналізувати проблему пасивності й активності мас.
57. Охарактеризувати потребу масової комунікації в момент, коли міжособистісна комунікація вже не справлялася з завданнями.
58. Назвати ефекти мас-медіа.
59. Проаналізувати ключову роль комунікаторів у впливі на маси.

60. Прокоментувати вплив комунікатора на характер і зміст інформації.
61. Проаналізувати вплив на маси через актуальність і регулярність впливу.
62. У чому полягає єдина роль діяльності мас-медіа?
63. Назвати причини звернення реципієнтів до мас-медіа.
64. Проаналізувати масові реакції на журналістські виступи.
65. Назвати чинники формування суспільної думки з боку мас-медіа.
66. Охарактеризувати стратегіями впливу на маси.
67. У чому полягає неоднозначне тлумачення ефектів масової комунікації, їх критеріїв, способів визначення й досягнення?
68. Дати визначення поняттям «дезінформація», «порушення правових і етичних норм».
69. Охарактеризувати стратегію ефективного отримання інформації.
70. Назвати параметри масової комунікації.
71. Пояснити зростання ролі масової комунікації з переходом до інформаційного суспільства.
72. Назвати професійних комунікаторів.
73. Охарактеризувати масовість і анонімність аудиторії масової комунікації.
74. Проаналізувати односторонність повідомлень у масовій комунікації.
75. Охарактеризувати неособисте спілкування в масовій комунікації.
76. Охарактеризувати інтенсивний обмін великою кількістю інформації у масовій комунікації.
77. Проаналізувати масову комунікацію як історичний процес культуроспадкування.
78. Проаналізувати масову комунікацію як сукупність знань, цінностей і норм.
79. Проаналізувати комерційний характер масової комунікації.
80. Проаналізувати масову комунікацію як обмін інформацією між складними динамічними системами.
81. Проаналізувати масову комунікацію як процес обміну продуктами психічної діяльності.

82. Назвати перепони для процесу масової комунікації.
83. Назвати передумови для масовокомунікаційного процесу.
84. Проаналізувати інформаційну функцію масової комунікації.
85. Проаналізувати функцію синхронізації життя суспільства у часі та просторі.
86. Проаналізувати схеми соціалізації індивідів.
87. Проаналізувати схеми саморегуляції суспільства, його груп, осіб.
88. Проаналізувати схеми соціального контролю.
89. Проаналізувати схеми збереження людських цінностей та інститутів у єдності з соціальною сферою.
90. Проаналізувати схеми посередника між людиною і суспільством.
91. Проаналізувати схеми кореляції (між реальністю та її відтворенням у медіа).
92. Проаналізувати схеми програмування (творення символів і стереотипів).
93. Проаналізувати схеми гри (рекреативна).
94. Проаналізувати схеми задоволення в отриманні вузькопрофільної інформації.
95. Проаналізувати схеми ескапізму (розрядка напруги, відволікання від повсякденних проблем, повсякденності загалом).
96. Проаналізувати схеми задоволення психічних і соціальних потреб людини.
97. Проаналізувати схеми передачі культурних засад (пізнавально-культурологічна функція).
98. Проаналізувати схеми особистісної ідентифікації.
99. Проаналізувати мобілізаційну функцію масової комунікації.
100. Проаналізувати схеми управління самостереженням за суспільною системою (Н. Луман).
101. Проаналізувати схеми формування уявлення про світ і суспільство, на які орієнтується саме суспільство.
102. Назвати пражурналістські явища.
103. Назвати причини виникнення власне журналістики.
104. Проаналізувати якісну пресу. «Financial Times».
105. Проаналізувати таблоїди. «Daily Mirror».

106. Проаналізувати щотижневі журнали новин. «Time», «The Economist», «Newsweek».
107. Проаналізувати масовий ілюстрований журнал. «Paris Match», «People».
108. Проаналізувати ділові журнали. «Fortune», «Forbes».
109. Проаналізувати журнали-дайджести. «Reader's Digest».
110. Проаналізувати науково-популярний пізнавальний журнал. «GEO», «National Geographic».
111. Назвати нові жанри журналістської діяльності XX ст.
112. Прокоментувати народження сучасної журналістики розслідувань і викриттів.
113. Проаналізувати розвиток радіомовлення.
114. Проаналізувати епоху телебачення.
115. Назвати причини появ інформаційних агентств.
116. Назвати причини виникнення інтернету.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 120 год., з них лекційних – 20 год., семінарські заняття – 22 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 40 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II	
Кількість балів за модуль	93 бали			43 бали	
Теми лекцій	Інформація, її властивості (1 б.)	Масова інформація, її поширення через мас-медіа (1 б.)	Комунікація. Міжособистісна комунікація (1 б.)	Маси як реципієнти масової комунікаційної діяльності (1 б.)	Масова комунікація (1 б.)
Теми семінарських занять	Властивості, вимірювання та оцінювання інформації 10 + 1 б.	Специфіка масово-комунікаційної діяльності 10 + 1 б. Масова інформація в життєдіяльності суспільства 10+1 б	Процес продукування масової інформації 10+1 б. Масова комунікація як явище 10+1 б.	Маси та комуніканти як чинники масової інформації 10+1 б.	
Самостійна робота	Комунікація, міжособистісна комунікація. Маси (5 б.)	Масова і публічна комунікація (5 балів)		Масово-комунікаційний процес (5 б.)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV	
Кількість балів за модуль	43 бали			82 бали	
Теми лекцій	Масово-комунікаційний процес (1 б.)		Функції масової комунікації (1 б.)	Із історії зародження і розвитку журналістики 3б.	
Теми семінарських занять	Масовий вплив та його технології 10+1 б			Типологічна еволюція зарубіжної періодики XX ст. 10+1 б. Американська розслідувальна журналістика XX ст. 10+1 б.	Поява та розвиток радіо 10+1 б. Телебачення та його значення для світової журналістики 10+1 б.

Самостійна робота	Функції масової комунікації 5 б.	Поява та розвиток радіо 5 б.	Телебачення та його значення для світової журналістики 5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен		

7. Рекомендовані джерела

Основні

1. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики. – К. : АУП; ЦВП, 2010. – 258 с.
2. Іванов В. Аспекти масової комунікації. Часть I. Інформація і комунікація. – К. : ЦВП, 2009. – 190 с.
3. Іванов В. Аспекти масової комунікації. Часть II. Масова комунікація. – К. : ЦВП, 2009. – 109 с.
4. Іванов В. Аспекти масової комунікації. Часть IV. Інформаційне суспільство. – К. : ЦВП, 2010. – 425 с.
5. Іванов В. Аспекти масової комунікації. Часть V. Глобалізація. – К. : ЦВП, 2010. – 119 с.
6. Квіт С.М. Масові комунікації. – К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – 208 с.
7. Партико З. В. Теорія масової інформації: Конспект курсу лекцій. К., 2004. 200 с.
8. Почепцов Г.Г. Медиа: Теория массовых коммуникаций. – К. : Альтерпрес, 2008. – 403 с.
9. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. – М. : «Рефл-бук», К. : «Ваклер», 2001. – 656 с.
10. Різун В.В. Теорія масової комунікації : підручник. – К. : ВЦ»Просвіта», 2008. – 260 с.

Додаткові

1. Бакулев Г.П. Масовая коммуникация: Западные теории и концепции: Учебное пособие для студентов вузов. – М. : Аспект Пресс, 2005. – 176 с.
2. Бориснёв С.В. Социология коммуникации: Учебное пособие для вузов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 270 с.
3. Бодрийяр, Жан. Символический обмен и смерть / Пер. и вступ ст. С.Н.Зенкина. – М. : Добросвет, 2000. – 389 с.
4. Бодрийяр, Жан. Симулякры и симуляция / Пер. О.А. Печенкина. – Т.,

2013. – 204 с.

5. Бодрийяр, Жан. Система вещей / Ж. Бодрийяр./ Пер. с фр. С.Зенкина. – М. : Рудомино, 1995. – 168 с.

6. Вебер М. Соціологія Загальноісторичні аналізи. Політика. Пер. з нім. / Макс Вебер. – К. : Основи, 1998. – 534 с.

7. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы / Петер Винтерхофф-Шпурк. – Харьков : Гуманитарный центр, 2016. – 266 с.

8. Гидденс А. Опосредование опыта // Назаров М.М. Массовая коммуникация в современном мире: Методология анализа и практика исследований. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – С. 169–173.

9. Почепцов Г.Г. Информационные войны. — М. : «Реал-бук», 2000. – 576 с.

10. Почепцов Г.Г. Коммуникативный инжиниринг: теория и практика. – К. : Альтер-пресс, 2008. – 408 с.

11. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017.

12. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. – К. : ВПЦ «Київський університет», 1999. – 308 с.

13. Терин В.П. Массовая коммуникация: исследование опыта Запада: 2-е изд., перер. и доп. – М., 2000. – 224 с.

14. Шарков Ф.И. Основы теории коммуникации: Учебник для вузов. — М.: ИД «Социальные отношения», Изд-во «Перспектива», 2003. — 248 с.

15. Шульц В. Процес комунікації // Публіцистика. Масова комунікація. – К.: АУП, ЦВП, 2007. – С. 619–646.